

ตอนที่ 1

เค้าโครงเรื่อง

จุดมุ่งหมายในการเรียนศิลปะ ความหมายของคำว่าศิลปะ ขอบข่ายในการเรียนศิลปะ บ่อเกิดแห่งศิลปะ

สาระสำคัญ

1. การเรียนรู้เรื่องศิลปะมีได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวเราเท่านั้น ยังจะต้องเรียนให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของโครงสร้างในงานศิลปะอันจะทำให้เข้าใจถึงสุนทรียภาพ ตลอดจนทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ รู้คุณค่าของศิลปกรรม จนอย่างจะอนุรักษ์ไว้เป็นวัฒนธรรมของชาติสืบไป

2. ความหมายของคำว่าศิลปะจะแตกต่างกันไปตามพื้นฐานของแต่ละคนและความคิดอ่านของคนในสังคมแต่ละယุค

3. บ่อเกิดแห่งศิลปะมีได้มาจากธรรมชาติเท่านั้น แต่จะได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมอย่างมาก

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักศึกษาได้เรียนบทนี้แล้ว นักศึกษามารถ

1. บอกจุดมุ่งหมายในการเรียนศิลปะได้
2. เข้าใจความหมายของคำว่าศิลปะ และอธิบายสาเหตุของความแตกต่างในความหมายของคำว่าศิลปะได้
3. เข้าใจและอธิบายบ่อเกิดแห่งศิลปะได้

บทที่ 1

จุดมุ่งหมาย ความหมาย ขอบข่ายและบ่อเกิดแห่งศิลปะ

วิชาศิลปะวิจักษณ์มีจุดมุ่งหมายในการเรียนไม่แตกต่างจากวิชาการสาขาอื่น ๆ มากนักคือเรียนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและพิจารณางานศิลปะอย่างมีเหตุผล ตลอดจนเข้าใจบรรจุความเป็นมาจนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์งานศิลปะได้ คือ เกิดความคิดสร้างสรรค์สิ่งสวยงามเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เกิดทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะ รักษาคุณค่าของศิลปกรรมและนอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะอย่างมีหลักการจนสามารถรู้วิธีการเบื้องต้นในการอนุรักษ์ศิลปกรรมของชาติได้

การเรียนรู้เรื่องศิลปะมีได้เรียนรู้จากธรรมชาติซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเราเท่านั้น ยังจะต้องเรียนเพื่อให้เข้าใจลึกซึ้งในลึงส่วนสำคัญอีน ๆ อีกหลายด้านซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของโครงสร้างในงานศิลปะ เช่น องค์ประกอบของศิลปะ โครงสร้างของศิลปะ และทฤษฎีสี ทั้งนี้เพราะงานศิลปะซึ่นใดซึ่นหนึ่งจะสามารถได้จะต้องประกอบใบด้วยเนื้อร่อง การวางแผนสร้าง วัสดุที่นำมาใช้และฝึกฝนในการทำงาน เช่น งานจิตรกรรม ประติมากรรมและสถาปัตยกรรมย่อมเป็นงานที่ pragmatics เนื่องจากการวางแผนสร้างของรูปสีลักษณะที่แปรเปลี่ยนตามความต้องการ ภาระที่น้ำมายัง การใช้แสงสีและเส้นจากการจัดองค์ประกอบได้อย่างสมกลมกลืนนั่นเอง

1. จุดมุ่งหมายในการเรียนศิลปะ

1.1 เรียนเพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์ของโครงสร้างของศิลปะ เช่น การจัดวาง : สี รูปร่าง มวล พื้นผิวและช่องว่าง ให้มีความสัมพันธ์กันอย่างดีจนเกิดคุณค่าทางสุนทรียภาพ

1.2 เรียนเพื่อให้เกิดความรู้สึกช้าชี้งานความงามของศิลปกรรมอันเป็นวัฒนธรรมของชาติและประจักษ์ถึงความมีวัฒนธรรมอันสูงส่งของบรรพบุรุษในอดีต ความประณีตทางศิลปกรรม อันได้แรงบันดาลใจจากศาสนา สภาพแวดล้อมและประเพณีในสังคมที่แตกต่างกัน

1.3 เรียนเพื่อพัฒนารสนิยม รสนิยมของคนเราทุกคนย่อมพัฒนาไปตามวัย ยกเว้นแต่ผู้ที่ไม่พยายามจะเอาใจใส่กับสิ่งเหล่านี้เท่านั้น นักประชัญญาและศิลปินห้ามหลายให้ความเห็นว่าความรู้สึกช้าชี้งานศิลปะหรือการประจักษ์ในด้านความงามนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะช่วยพัฒนารสนิยมของคนให้ดีขึ้น (1) การประจักษ์ในด้านความงามของคนเรานั้นมีติดตัวมาแต่กำเนิดทุกคน และพร้อมที่จะมีพัฒนาการในทางดีขึ้น ถ้าเราเรียนรู้จักศึกษาและหาประสบการณ์ใหม่ ๆ พร้อมทั้งเอาใจใส่ที่จะเปลี่ยนแปลงปรับปรุงตัวอยู่เสมอ รสนิยมในตนพื้นฐานที่มีอยู่ก็จะเกิดมีวิวัฒนาการใหม่และดีขึ้น

1.4 เรียนเพื่อเข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ สภาพสังคมประเพณี วัฒนธรรมของคนในอดีต พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันทรงมีพระราชดำรัสถึงความสำคัญของศิลปกรรมไว้โดยสรุปว่า (2) "ศิลปกรรมเป็นวัฒนธรรมของชาติ อิฐเก่า ๆ แผ่นเดียวมีค่ามากสารล" ศิลปกรรมย่อมถูกกับวัฒนธรรมเสมอ เพราะศิลปกรรมเป็นสิ่งที่มีนุ้ยสร้างขึ้น และเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความเจริญของสังคม ชีวิตความเป็นอยู่และความคิดอ่านของศิลปินถ่ายทอดลงเป็นงานศิลปะ ฉะนั้น การศึกษาศิลปะก็อาจสร้าไว้ได้ว่า ศึกษาศิลปะเรื่องราวของมนุษย์นั้นเอง (3)

(1) น.ณ. ปากน้ำ, บันไดเข้าถึงศิลปะ. (พระนคร : อักษรสัมพันธ์, 2508), หน้า 96.

(2) พระราชดำรัสในคราวเสด็จพระราชดำเนินเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร พ.ศ.

2510 วารสารนิยมคดี. ปีที่ 2 (ฉบับที่ 2, 2511).

(3) อารี สุทธิพันธุ์, ศิลปะที่ม่องเห็น. (พระนคร : รองพิมพ์บพิช, 2516), บทนำ.

กิจกรรมการเรียนที่ 1

เมื่อนักศึกษาอ่านเนื้อหาส่วนแรกของบทที่ 1 แล้วให้นักศึกษาทดลองสอบถามความเข้าใจโดยการเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าชือที่เห็นว่าถูก และการเครื่องหมาย x ลงหน้าชือที่เห็นว่าผิด

- () 1. การเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจและรู้จักพิจารณาอย่างมีเหตุผลเป็นจุดมุ่งหมาย
หนึ่งของการเรียนวิชาการต่างๆ ทุกสาขา
- () 2. การทำแจ้งกันลายพู่มข้าวบินที่เป็นความคิดสร้างสรรค์
- () 3. การประดิษฐ์ตัวที่มีรูปทรงแบบลายซิกแซกเป็นความคิดสร้างสรรค์
- () 4. การช่วยกันรักษาระดับความสะอาดของบริเวณโดยรวมสถานศึกษาหรือนัดกิจกรรม
- () 5. ศิลปะคือสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวเรา
- () 6. การจัดองค์ประกอบของภาพได้อย่างเหมาะสมสมย่ออมทำให้เกิดความงามและความ
กลมกลืน
- () 7. วัสดุที่นำมาใช้ย่อมมีผลกระทำต่อความงามของงานศิลปกรรมนั้นๆ
- () 8. เรายสามารถเข้าใจเชิงความเป็นอยู่ของคนในสมัยก่อนจากการศิลปกรรมทุกชนิด
- () 9. การศึกษาศิลปะมีใช้การศึกษาเรื่องราวของมนุษย์.

2. ความหมายของคำว่า "ศิลปะ"

คำว่า "ศิลปะ" (Art) นั้นแยกแยะจากแก่การกำหนดความหมายด้วยตัวย่อคำเพียงสอง
สามประโยค เพราะความคิดอ่านของคนแต่ละบุคคลยอมไม่ตรงกันเสมอไป

นักปรัชญา มักจะกล่าวถึงศิลปะว่ามีพื้นฐานมาจากการความงามและความดี โซเซอร์
เตส (Socrates) ให้ความหมายว่า ศิลปะ เป็นความงามที่ได้จากธรรมชาติและต้องมีผล
เสริมสร้างทางท้านจิตใจทั้ง (1) ลีอญ 陀烈斯托耶 (Lyof Nikolaievitch Tolstoy)

(1) เจียน ยิ่มศิริ, สุนทรียศาสตร์. (เอกสารประกอบคำบรรยาย), คณะรับราชการ
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2511, (อัสดาเนา).

กล่าวถึงความหมายของศิลปะในหนังสือ What is Art และ Eassay on Art ว่า "ศิลปะที่มีแต่ความประณีต ความงาม ความบันเทิงเริงใจน้ำเสียง เป็นศิลปะไม่ แต่เป็นเพียงงานฝีมือ เพราะเป็นงานที่ขาดเงื่อนไขที่จำเป็นอย่างยิ่งของศิลปะ (Essential Condition) (1) สocrates (Plato) มีความเห็นเกี่ยวกับศิลปะว่า ศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ผู้ที่จะเข้าใจและนิยมความงามในศิลปะได้มีเพียงนักปรัชญาเท่านั้น จะเห็นว่า ความสวยงามของศิลปะนอกจากจะได้จากธรรมชาติแล้วยังมาจากความต้องการ แต่ในบางครั้งก็อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง คือสิ่งสวยงามนั้นอาจจะมีสิ่งไม่ดีติดอยู่ด้วยก็ได้ เช่น การเจียนภาพเบล็อกแม้จะเป็นสิ่งไม่ดีก็เป็นศิลปกรรมที่มีความสวยงามที่มีได้หมายถึงความเลวร้าย เพียงแต่จัดกับประเพณีเท่านั้น

นักปรัชญาในยุคปัจจุบันมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องของศิลปะแตกต่างไปจากนักปรัชญาสมัย古 โดยกล่าวว่า ศิลปะคือการสะท้อนความจริงของชีวิตตามที่เป็นอยู่จริง และความแท้จริงนั้นคือความงาม ความงามของศิลปะนั้นอาจจะหมายถึงการบรรยายเรื่องราวในชีวิตทั้งในแบบและไม่ดีก็ได้ (2)

ศิลปินมีความเห็นเกี่ยวกับความหมายของศิลปะ ศิลปะคือนามธรรม ก็ต่อจากธรรมชาติ โดยความผันเพี้องไปกับปัจจุบันและต้องคำนึงถึงการสร้างสรรค์มากกว่าผลที่พึงจะได้รับ (3) ศาสตราจารย์ ศิลป์ พิริศรี ให้ความหมายของ "ศิลปะ" ว่าเป็นสะพานที่เชื่อมคติความเชื่อทางวัฒนธรรมทางจิตใจ เมื่อผู้ใดเข้าใจและรู้คุณค่าของศิลปะแล้วผู้นั้นก็อาจจะถึงชั้นความสูงที่แท้จริง (4) และได้ให้แนวคิดอีกความหมายหนึ่งว่า "ศิลปะ" หมายถึงความ

(1) ทิปกร, ศิลปะเพื่อชีวิตศิลปะเพื่อประชาชน. (พระนคร : บารมีการพิมพ์, 2521),

หน้า 8.

(2) เจียน อิ่มศิริ. เรื่องเดิม., หน้า 24.

(3) ความเห็นของ บอล โกแกง คัดจากหนังสือ ศิลปะวิจักษณ์ ของอุทัย นุตราลัย,

(พระนคร : รองพิมพ์กรมสารบรรณาธารอากร, 2516), หน้า 3.

(4) ศิลป์ พิริศรี. (พระยาอภูมานราชชน血脉) "พรุ่งนีกี้ข้าเสียแล้ว", สุนทรียภัณฑ์.

(พระนคร : รองพิมพ์เจริญธรรม, 2520), หน้า 28-29.

งานอันเป็นความพากเพียรของมนุษย์ นอกจากจะใช้ความพยายามด้วยมือและความคิดแล้วยังต้องมีการพวยผุงแหงพูธชิปัญญาและจิตออกมานด้วย (1) หมายถึงว่าต้องมีใจดีจริงกับสิ่งที่ทำเพื่อให้เกิดบัญญา ความคิดและความรู้สึกพอใจให้พวยผุงออกมาระยะเข้าไปในสิ่งนั้น สำหรับนักบริหารคดีเห็นว่าศิลปกรรมย่อมเป็นสิ่งสำคัญที่บ่งบอกถึงความเจริญในอดีต และศิลปะย่อมเป็นหลักฐานอ้างทางประวัติศาสตร์ได้ดีที่สุด

จากความหมายที่กล่าวมานี้ อาจกล่าวอีกว่า ศิลปะเป็นงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์อันมีธรรมชาติ เป็นแรงบันดาลใจ ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งที่สวยงามหรือไม่ก็ได้แต่จะต้องมีส่วนช่วยเสริมสร้างจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้น และศิลปะนั้นอาจจะแสดงออกมาในรูปที่เป็นศิลธรรมหรือไม่เป็นศิลธรรมก็ได้

กิจกรรมการเรียนที่ 2

ให้นักศึกษาอ่านเนื้อหาส่วนที่ 2 ของบทที่ 1 แล้วตอบคำถามหรือเดิมคำในช่องว่างต่อไปนี้

1. คำว่า “ศิลปะ” มีความหมายว่าอย่างไร

ตอบ _____

2. ความหมายของคำว่า “ศิลปะ” แตกต่างกันดังนี้ คือ

2.1 นักปรัชญาให้ความหมายคำว่า ศิลปะว่า _____

2.2 สี油ป์ ตอนสตอย ให้ความหมายคำว่า ศิลปะว่า _____

2.3 เฟลトイ ให้ความหมายคำว่า ศิลปะว่า _____

2.4 ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ให้ความหมายคำว่า ศิลปะว่า _____

- (1) เสรีบรักษ์. (เรียนรู้จากภาษาไทยและความเป็นของ ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี) ศิลปะสังเคราะห์. (พชรนพ : บริษัทชุ่งวันนา, 2515), หน้า 21.

2.5 นักเปรีบณคติให้ความหมายคำว่า ศิลปะว่า _____

2.6 ศิลปะนี้ความเห็นเกี่ยวกับคำว่า ศิลปะว่า _____

3. รวมความอย่างล้า แล้ว คำว่า “ศิลปะ” น่าจะหมายถึง _____

3. ขอบข่ายในการเรียนศิลปะ

โดยทั่วไปเมื่อถูกถ่วงด้วยศิลปะย้อมหมายถึง วิจิตรศิลป์ (Fine Art) และศิลปะประยุกต์ (Applied Art)

วิจิตรศิลป์ (Fine Art) หมายถึง จิตกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณศิลป์และดุริยางคศิลป์ (1) ซึ่งเกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจของธรรมชาติ จนส่งเสริมให้ศิลปินเกิดความคิดสร้างสรรค์ในงานศิลปะ จากความหมายของคำว่า วิจิตรศิลป์ ก็แสดงชัดอยู่แล้วว่า เป็นศิลปกรรมที่ทำขึ้นอันเนื่องด้วยความสัมพันธ์กันอย่าง普遍ของ เส้นและมวลสิ่ง (Masses) หรือสีที่มีความสมกลมกลืนกันอย่างงดงาม

สำหรับสถาปัตยกรรม ประติมากรรมและจิตกรรม ทั้ง 3 ประเภทนี้ เรียกกันว่าศิลปะภูมิร่างเนื้อที่ (Space Art) เพราะจำกัดร่างของเนื้อที่ส่วนได้ส่วนหนึ่งในอากาศ มีบริมาตรของศิลปะเหล่านั้น บางครั้งศิลปะ 3 ประเภทนี้ก็เรียกว่า ทัศนศิลป์ (Visual Art) หรือ Plastic Art

ศิลปะประยุกต์ (Applied Art) มีความแตกต่างจากวิจิตรศิลป์ เพราะผู้สร้างงานศิลปะต้องใช้ร่างหรือประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เครื่องประดับ เครื่องจักร ผ้า เครื่องหนัง เครื่องเคลื่อน ก็อาจจะแบ่งย่อยออกໄປเรียกว่าพาณิชย์ศิลป์หรืออุตสาหกรรมศิลป์ (Commercial Art or Industrial Art) ก็ได้ หรือบาง

(1) ศิลป์ พิระศรี, ทฤษฎีแห่งองค์ประกอบ. (พะนคន : มหาวิทยาลัยศิลปากร จัดพิมพ์, 2487), หน้า 1.

ครึ่งประดิษฐ์ขึ้นเพื่อประดับตกแต่งในอาคารสถานที่ต่าง ๆ ที่เรียกว่า มัณฑลศิลป์ (Decorative Art)

ในการเรียนศิลปะมักเน้นหนักไปในด้านทัศนศิลป์ หรือศิลปะกินระหว่างเนื้อที่และศิลปะประยุกต์บ้างแต่ไม่รวมเรื่องดนตรี การละคร และวรรณกรรมแต่อย่างใด เพราะฉะนั้นคำว่า "ศิลปะ" หรือ "ศิลปกรรม" หรือ "งานศิลปะ" ในที่นี้จึงหมายถึง ศิลปะกินระหว่างเนื้อที่ คือวิจิตรศิลป์เป็นประการสำคัญโดยอาจจะหมายถึง ศิลปะประยุกต์บ้างในบางกรณี

กิจกรรมการเรียนที่ 3

เมื่อนักศึกษาอ่านเนื้อหาตอนที่ 3 ของบทที่ 1 แล้ว ให้ตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. คำว่า ศิลปะ หมายถึงอะไร

ตอบ _____

2. คำว่าวิจิตรศิลป์และศิลปะประยุกต์ต่างกันอย่างไร

ตอบ _____

3. ศิลปะกินระหว่างเนื้อที่คืออะไร

ตอบ _____

4. บ่อเกิดแห่งศิลปะ

บ่อเกิดแห่งศิลปะมีได้มาจากการชาติเท่านั้น สิ่งแวดล้อมย่อมมีผลอย่างมากต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะ บัดจัยที่ทำให้เกิดงานศิลปะขึ้นจึงประกอบไปด้วยธรรมชาติ ศาสนา ความเชื่อถือ ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ระบบการปกครอง และวัสดุที่ใช้ในการสร้าง

1. ธรรมชาติ ธรรมชาติมีความงาม ความอันลักษณ์ และรูปลักษณะแบบต่าง ๆ ปรากฏอยู่ทั่วไป สิ่งเหล่านี้เป็นแรงบันดาลใจให้มนุษย์สร้างงานศิลปะขึ้น ซึ่งอาจจะมีรูปแบบที่เหมือนหรือแตกต่างไปจากธรรมชาติก็ได้ ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าธรรมชาติเป็น "แม่" ของศิลปะ หรือธรรมชาติเป็นม่อ เกิดแห่งศิลปะ แต่ธรรมชาติมิใช่ตัวศิลปะ เพราะศิลปะย่อมหมายถึงสิ่งประดิษฐ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นเท่านั้น

เหตุที่กล่าวว่าธรรมชาติเป็นแม่ของศิลปะนั้น เพราะธรรมชาติเป็นแรงบันดาลใจอันเร้นลับที่ผลักดันให้มนุษย์แสดงออกมาในรูปแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง สรุดแล้วแต่ประสบการณ์และอารมณ์สะท้อนใจของศิลปินผู้นั้น ศาสตราจารย์ศิลป์ พิริศรี ได้ให้ความหมายของความรู้สึกสะท้อนอารมณ์ (Emotion) ว่า เป็นสัมพันธ์อยู่กับศิลปะ เท่ากับข้าวนึงในสองข้าว คือ บางครื่ออบของไฟฟ้า ข้าวไฟฟ้าข้าวเดียวไม่ทำให้เกิดไฟฟ้าขึ้นได้ฉันใด ศิลปะที่ปราศจากอำนาจแห่งความรู้สึกสะท้อนอารมณ์ก็ไม่ทำให้เกิดงานศิลปะขึ้นได้ฉันนั้น (1) กระบวนการในการสร้างสรรค์งานศิลปะนั้น นอกจากรายการรู้สึกห้ายของการสร้างสรรค์งานศิลปะ (2) เพื่อความรู้สึกสะท้อนอารมณ์เกิดขึ้นและเป็นแรงوانาจตอเนื่องกันอย่างไม่ขาดสายก็จะกระตุนให้เกิดการแสดงออกในรูปของศิลปกรรมลักษณะต่าง ๆ เช่น เป็นจิตรกรรมข้าง ประติมากรรมข้าง หรือสถาปัตยกรรมข้าง แต่ถ้าความรู้สึกสะท้อนอารมณ์ก่อให้เกิดมรณะขึ้นในจิตใจแต่มิได้มีการแสดงออก งานศิลปะก็ไม่อาจสร้างสรรค์ขึ้นได้ ดังนั้นการแสดงออกจึงมีความสำคัญต่องานศิลปะอย่างยิ่ง กล่าวคืออาจเป็นผลงานที่ผู้พบเห็นชอบหรือไม่ชอบก็ได้ ถูแล้วเกิดความรู้สึกสะท้อนอารมณ์ ดีใจ สนับ心智 หรือเสร้ายใจก็ได้ อย่างไรก็ต้องผลงานที่แสดงออกมานั้น ยอมเป็นผลที่ได้มาจากธรรมชาติและอารมณ์สะท้อนใจจากที่กล่าวมานี้จะเห็นว่าในการสร้างสรรค์งานศิลปะนี้ นธรรมชาติ ศิลปิน การแสดงออก ยอมมีความสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกันจนไม่สามารถจะแยกสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกได้ ทั้งนี้ก็เพราะธรรมชาติเปรียบเสมือนเป็นทรัพยากรทางความคิดให้ศิลปินสร้างสรรค์งานศิลปะโดยดัดแปลงคิดกัน

(1) เสฎียรากเศส, เรื่องเดิม., หน้า 123.

(2) เรื่องเดียวกัน., หน้า 141.

หารูปลักษณะ (Form) มากที่สุด ๆ เพื่อรักษาสิ่งของอย่างไม่รู้สึกอบอุ่นนั่นเอง

แม้ในภาระศรีษะสร้างงานใดๆ ก็จะได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ แต่การแสดงออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ นี้อาจจดจำอยู่แล้วหรือรูปแบบของธรรมชาติ โดยอาจจะตัดตอน เอาเฉพาะส่วนที่สำคัญหรือใช้ส่วนที่มีความหมายต่อผู้ชม หันเท่านั้น ความรู้สึกในการถ่ายทอด เกิดขึ้นจากหัวใจ และภาระสาหัสส์สอดคล้องเป็นงานศิลปะ การถ่ายทอดและตัดตอนอาจจะทำได้ ๓ ประการคือ (1)

1. ถ่ายทอดตามความเป็นจริง (Realism)
2. ถ่ายทอดโดยการตัดตอน (Distortion)
3. ถ่ายทอดตามความรู้สึก (Abstraction)

รูปลักษณะของงานศิลปะอันนี้จะมาจากการแสดงออกของศิลปินนั้นแบ่งออกได้เป็น

3 ประเภท คือ (2)¹

1. รูปลักษณะตามธรรมชาติ (Organic Form) เป็นรูปลักษณะที่พยายามเปลี่ยนแปลง กฎเกณฑ์ในการแสดงออกให้มีอิสระและของวัน เช่น ภูเขา ต้นไม้ ใบไม้ ดอกไม้ มนุษย์ สัตว์

2. รูปลักษณะแบบเรขาคณิต (Geometric Form) เป็นรูปลักษณะที่พยายามเปลี่ยนแปลง รูปทรงแบบอย่างสถาบันธรรมชาติช้าๆ เช่น รูปทรง เส้นตรง เส้นโค้ง วงกลม วงรี สี่เหลี่ยม ฯลฯ

3. รูปลักษณะแบบอิสระ (Free Form) เป็นรูปลักษณะที่ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว และจะเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ตามความนิยมหรือความเห็นชอบของผู้ประดิษฐ์ โดยอาจจะเป็นรูปร่างในลักษณะอย่างไรก็ได้ หรือประกอบไปด้วยเส้นอย่างไรก็ได้

(1) อาจารย์ สุทธิพันธุ์ พิลปาภิญญา, (พระนคร : วัฒนาพาณิชย์, 2516), หน้า 58.

(2) สุคนธ์ ภูริเวท, ศิลปะไทย, (กองสารบรรณาสนค่ายชรรยา), มหาวิทยาลัยรามคำแหง, (อัสดง),

ธรรมชาติมีความงามและความอันลักษณ์

ความงามทุกอย่างที่มีในธรรมชาติเป็นสิ่งบันดาลใจให้ศิลปินเกิดความต้องการที่จะแสดงออกมาเป็นงานศิลปะ เพื่อเป็นสิ่งเดือนใจตน บางท่านอาจพิเคราะห์ถึงความงามที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในธรรมชาติว่า เพราะเหตุไรสัตว์ตัวผู้จึงมีความสวยงามมากกว่าสัตว์ตัวเมีย เช่น ไก่ตัวผู้จะมีหางเป็นผู้พวง ขนที่ปีกและลำตัวมีสีสันสดใสบอกร่ายงาน หรือแม้แต่นกยูง นก ม้า วัว ควาย ธรรมชาติจะสร้างความสวยงามให้แก่ตัวผู้เป็นพิเศษ บางท่านคงอยากรู้ว่าสัตว์เหล่านี้มีด้วยเหตุใดเปรียบเทียบถึงความงามตามที่ธรรมชาติได้สร้างสรรค์มาให้ หรือไม่ ธรรมชาติได้สร้างด้วยความทึบແມลง เป็นของถูกกัน เพราะແມลง เป็นพาหนะนำทาง เกสร จากดอกไม้มาผสมกัน ดอกไม้มีจังหวะต้องมีกลิ่นและสีสันสวยงามเพื่อส่อตัวແມลงให้เข้าไปดื่มน้ำที่อยู่ในหัวน้ำจากเกรสร่องดอกไม้ ซึ่งจะกล่าวเบรียบเทียบในงานศิลปะแล้ว ແມลง เป็นนักนิยมในสุนทรียะ เกี่ยวกับศิลปะ หรือจัดได้ว่าແມลงมีนิสัย เป็นจิตกรในท่านอง เตี้ยวกันม้าหรือวัวตัวเมีย เป็นความงามในรูปร่างของตัวผู้ จัดว่าม้ามีด้วยความประดิษฐ์อย่างนี้เป็นต้น สิ่งเหล่านี้คือสุนทรียะในวิสัยของธรรมชาติ (1) หรือสุนทรียะแห่งความมีระ เปรียบและความงาม (2) ธรรมชาติมีก็จะมีกฎแห่งสุนทรียะซึ่งก่อให้เกิดความมีระ เปรียบ ความหมายรวมก็คือความงามอยู่ทั่งสิ่น (3) ในธรรมชาติมีความงาม ความสะเทือนใจและให้ความนึกคิดแก่ผู้พบเห็นเสมอ อังคาร กัญยาพงษ์ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับธรรมชาติว่า ธรรมชาติสามารถบอกถึงประสบการณ์และสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านมาในอดีตให้ผู้พบเห็นรู้ได้และอาจกล่าวได้ว่าธรรมชาติเป็นครุยของมนุษย์ด้วย (4) ความเคลื่อนไหวในลักษณะกลมกลืนประสานกันของธรรมชาติใน

- (1) น. พ.บagan. บ้านได้เข้าถึงศิลปะ (พระนคร : อักษรสมพันธ์, 2508), หน้า 1-2.
- (2) ศิลป์ พิรศรี. (เจียน ยิ่มศิริ แปล) "Is Art Necessary", ศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย. (พระนคร : กรุงสยามการพิมพ์, 2511), หน้า 11.
- (3) ศิลป์ พิรศรี. (เจียน ยิ่มศิริ แปล) "What is Art", ศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย. (พระนคร : กรุงสยามการพิมพ์, 2511), หน้า 9.
- (4) เทพศิริ สุขารสก. ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะ. (กรุงเทพ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์, 2518), หน้า 37.

ป่า สามารถให้บทเรียนที่ไม่รู้จักเป็นอย่างน้อยแก่ผู้พูดเห็น เช่น ความรู้สึกใหม่ ๆ ภาพที่เต็มไปด้วยความหมายลึกซึ้ง บรรดา낙บราชย์ลึกลักษณะอยู่ในป่าเปลี่ยว 幽邃 แสงไหธรรมชาติเป็นเครื่องเขียนหรือจิตกรที่มีชื่อเสียง และที่ธรรมชาติอีกเช่นกันที่สอนให้ศิลปินภูมิปัญญา เป็นนักจัดสวนที่มีชื่อเสียงแพร่หลายในปัจจุบัน

ในธรรมชาตินอกจากจะมีความงามแล้วยังมีความอับลักษณ์ปรากวุญญ่าห์ไว เช่น สัตว์เลี้ยงคลานที่น่าขยะแขยง ความยืดหยุ่นของปลิง ความมันเมื่อก่อนไส้เดือน ผิวเผือกของคงคอก สิ่งเหล่านี้มีได้สร้างความรื่นรมย์และให้ความสดชื่นกับผู้ที่พูดเห็นเลย ในสายตาของศิลปินความอับลักษณ์เหล่านี้อาจจะให้ความนักกิดอันแบกลากให้กับการสร้างสรรค์งานศิลปะ สำหรับการแสดงออกในงานศิลปะ รูปลักษณ์ที่มีความอับลักษณ์ก็สามารถแสดงออกได้ง่ายกว่า เช่น ความซึ้งมีอาการอุ้ยอ้าย เชื่องช้า หัวใจตกเกือบจะขาด พิษอกที่บ้านเบอะ เขาเกะกะคอกสั้น ห้องพองอีด ชาสัน ศิลปินสามารถแสดงออกได้ง่ายกว่าม้าซึ้งในทางศิลปะถือว่าเป็นสัตว์ที่มีรูปร่างสวยงามที่สุด

ธรรมชาตินอกจากจะประกอบไปด้วยความงามและความอับลักษณ์แล้วยังได้จำลองระดับความรู้สึกของมนุษย์อุกมา เป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ ทั้งกักฟั่นและน้ำเง็นคู ดุร้ายและจงรักภักดีแล้วบล่อยาให้มาเดินอยู่ร่อง ๆ ตัวเราเพื่อเป็นสิ่งเตือนใจในสิ่งดีและชั่ว และในขณะเดียวกันก็เป็นแรงบันดาลใจต่อการสร้างสรรค์ศิลปะของศิลปินด้วย

2. ความเชื่อถือและศาสนา มนุษย์ในสมัยโบราณไม่เข้าใจปรากฏการณ์ในธรรมชาติที่พวกเข้าต้องเผชิญอยู่ตลอดเวลา ธรรมชาติมีทั้งสิ่งที่น่ารื่นรมย์และน่ากลัว เช่น ความมืดของกลางคืน เสียงสัตว์ร้าย เสียงพาร์อง เสียงพ้าผ่า ความสวยงามของแสงอาทิตย์ แสงจันทร์ ฤทธิ์ใบไม้ผลิ สิ่งที่ลึกลับน่ากลัวนี้ ทำให้มนุษย์ในสมัยโบราณสร้างสิ่งๆ ต่างๆ เพื่อป้องกันหรือทำให้เกิดความพ้อใจให้กับสิ่งเร้นลับที่แฝงอยู่ หรือเพื่อตอบแทนคุณของธรรมชาติจนต้องมาได้กล้ายเป็นความเชื่อ เช่น เชื่อในเทพา เชื่อในต้นไม้ ภูเขา ป่า แม่น้ำ และสิ่งอื่น ๆ ในธรรมชาติว่ามีวิญญาณสิงสถิตอยู่และเป็นผู้บันดาลให้เกิดปรากฏการณ์นั้นขึ้น ความเชื่อถือเช่นนี้ เป็นรากฐานให้มนุษย์คิดพื้นและแสวงหาสิ่งที่สูงกว่าจักรทั้งกลามาเป็นศาสนาต่าง ๆ ในปัจจุบันความเชื่อถือเหล่านี้ได้เป็นแรงบันดาลใจย่างใหญ่หลวงต่อการ

เกิดเป็นงานวิจิตรศิลป์ ๕ แขนง คือ จิตกรรม ประติมกรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม ดนตรีและการละคร

การสร้างงานศิลปะในสมัยโบราณนี้ มิได้สร้างขึ้นมาเพื่อความสวยงามหรือเพื่อ用途สติปัญญาแต่อย่างใด แต่สร้างขึ้นเพื่อความสนับ(CC) ใจ หรือเพื่อแสดงถึงความกตัญญูที่มีต่อธรรมชาติที่เป็นประโยชน์ต่อพวกราชในการดูแลเช่น ให้ผลผลิต ให้น้ำ ให้แสงแดด แต่เมื่อเกิดเหตุน้ำท่วม แผ่นดินไหว หรือพายุพัดจัดเป็นเหตุให้เกิดความวินาศีขึ้น พวกราชจะพยายามทำให้เทพที่สิงสถิตในสิ่งเหล่านั้นคลายความพิรorch จึงได้มีการสร้างรูปเคารพขึ้นเพื่อ เช่นสรวงบูชา ซึ่งอาจจะแกะสลักจากไม้หรือปูนด้วยดินก้าด จึงทำให้เกิดเป็นงานประติมกรรมขึ้น ในการประกอบพิธีกรรมนั้นอาจจะทาสีวดหน้าให้เป็นลาภลายเพื่อเข้าสู่พิธี หรือ บางครั้งอาจจะระบายน้ำเป็นหน้ากากระหว่างส่วนรวมกันเกิดเป็นงานจิตกรรมขึ้น ที่ร้อยกรอง เป็นถ้อยคำสาหัสรับสอดสอดดีก็เกิดเป็นกวีนิพนธ์ โคลงกลอนหรือวรรณกรรม ที่เป่าตีเป็นจังหวะ ให้สอดคล้องกับถ้อยคำของการสาดสอดดีและท่าทางหรือเดินเพื่อบวงสรวงเทพเจ้าก็เกิดเป็นดนตรีและการละคร รองพิธีสาหัสรับจัด เช่นสรวงเทพเจ้าก็เกิดเป็นสถาปัตยกรรม

วิจิตรศิลป์ (Fine Art) ทั้ง ๕ แขนงนี้ได้ทำอิทธิพลต่อศิลปะยุคหลัง ๆ วิถี มากมาย เช่น รองพิธีสาหัสรับบูชาลายเป็นรูปสีวิหารอันสวยงาม เพลงสวดที่เคยร้องทำ หนองจ้ำ แบบคนปากกล้ายมา เป็นเพลงที่มีเสียงประสานกันอย่างไพเราะ ท่าทางที่ได้วิวัฒนาการมาเป็นท่าทางที่สวยงาม การเจียนสีลงบนใบหน้าก็มีวิวัฒนาการมาเป็นจิตกรรมภาพนั่ง ถ่าย บกประพันธ์ก็ได้เปลี่ยนมา มีสันผัส เสียงหนักเสียงเบา เพื่อให้มีความคล้องจองและไฟ รายยิ่งขึ้น วิจิตรศิลป์ทั้ง ๕ แขนงนี้ต่างก็มีวิวัฒนาการที่แตกต่างกันไปเป็นแบบอย่างของตน โดยเฉพาะ

คติแห่งความเชื่อถือ เช่นนี้จะปรากฏในศิลปะสมัยก่อนประวัติศาสตร์ (Prehistoric Art) ศิลปกรรมทุกอย่างไม่ว่าจะ เป็นจิตกรรม ประติมกรรม และสถาปัตยกรรม ที่ ปรากฏอยู่ในแหล่งก่อนประวัติศาสตร์ทั่วไปในโลกยุ่งเห่าขึ้นจากคติความเชื่อถือทั้งสิ้น เช่น รูปเทพธิดาวัน升หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เทพธิดาแห่งความอุดมสมบูรณ์ จะปรากฏอยู่ในแหล่งก่อนประวัติศาสตร์ทั่วไปทั้งในยุโรปและเอเชีย เช่น ที่สเปน ฝรั่งเศส อินเดีย หรือ

ไทย คติแห่งความเชื่อถือนี้ ได้มีผลต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะมาตลอด จนกระทั่งเกิดมี ศาสนาขึ้น ศิลปกรรมทุกแขนงได้เปลี่ยนมารับใช้ศาสนาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งกล่าวได้ว่าศาสนา เป็นแรงบันดาลใจยิ่งๆต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยกัน สำหรับภูมิภาคแคว้นเอเชียนนั้น ประเทศไทยเดียวเป็นมือเกิดแห่งศาสนาทั้งปวง เช่น ศาสนาพราหมณ์ ศาสนาอินดู ศาสนาพุทธ ทินยานและมหายาน ศาสนาเซน ศาสนาอิสลาม จากคติคำสอนและความเชื่อในศาสนาเหล่านี้ ก่อให้เกิดมีการแสดงออกเป็นงานศิลปะที่มีรูปแบบแห่งลักษณะของศิลปกรรมที่แตกต่างกันออก ไปในแต่ละศาสนา หลักฐานจากโบราณสถานและโบราณวัตถุในอินเดียแสดงให้เห็นว่าศิลปกรรมอันเนื่องมาแต่ศาสนานั้นได้มีขึ้นครั้งแรกในพุทธศตวรรษที่ 3 เป็นศิลปะของราชวงศ์รอมรี ยะ สัญพระเจ้าอโศกมหาราช ศิลปกรรมสมัยนี้จัดได้ว่า เป็นศิลปะสมัยที่ 1 (พุทธศตวรรษที่ 3 - 6) ซึ่งทำขึ้นจากคติของพุทธศาสนาทินยานโดยแท้ ในศิลปกรรมสมัยที่ 2 ศิลปกรรมที่ทำขึ้นส่วนใหญ่มาจากการติธรรมของศาสนาพุทธมหายาน ที่เนื่องมาแต่พุทธศาสนาทินยานก็มีขึ้น ดังปรากฏในศิลปะคันธารราฐ (พุทธศตวรรษที่ 6 - 7) ศิลปะมุdra (พุทธศตวรรษที่ 6 - 9) ศิลปะอมราวดี (พุทธศตวรรษที่ 6 - 7) ในศิลปะสมัยที่ 3 คือ ศิลปะคุปตะและหลังคุปตะ (พุทธศตวรรษที่ 9 - 13) ศิลปกรรมที่ทำขึ้นเนื่องจากคติของพุทธศาสนาทินยานโดยแท้ และในสมัยหลังคุปตะคติทางศาสนาอินดูได้เข้ามามีบทบาทต่องานศิลปะด้วย ในศิลปะสมัยที่ 4 คือศิลปะทมิฬ (พุทธศตวรรษที่ 14 - 16) และศิลปะที่เจริญขึ้นทางภาคเหนือเช่นได้แก่ ศิลปะปาลະและเสนา (พุทธศตวรรษที่ 14 - 16) รวมทั้งศิลปะที่เหลืออยู่ในส่วนต่างๆ ของอินเดีย (ยกเว้นศิลปะทมิฬ) เป็นศิลปกรรมที่ทำขึ้นเนื่องจากคติทางศาสนาพุทธมหายาน ศาสนาอินดูและศาสนาเซน ในศิลปกรรมสมัยที่ 5 ของอินเดีย คือ ศิลปะในราชวงศ์รอมคุล เป็นศิลปกรรมที่เจริญขึ้นเนื่องจากศาสนาอิสลาม

ในประเทศไทย ศิลปกรรมที่สร้างขึ้นครั้งแรกสุดนอกจากศิลปกรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์แล้ว ก็ได้แก่ศิลปกรรมอันเนื่องมาแต่พุทธศาสนาทินยานหั้งสิน บางครั้งคติทางมหายานก็ได้เข้ามายับบานมีขึ้น คติความเชื่อในแต่ละศาสนาที่แตกต่างกันย่อมเป็นผลให้แบบอย่าง (Style) และลักษณะของศิลปกรรมแตกต่างกันไปด้วย ยกได้ที่ศิลปินมีศรีทชาตอศาสนานาก ประกอบกับมีความเชื่อในเจริญรุ่งเรือง ศิลปกรรมที่บรรยายจะแสดงให้เห็นว่าได้ทำขึ้นอย่างมีชีวิต จิตใจและสวยงามจนหาที่媲ามิได้

3. ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และวัสดุที่นำมาใช้ โดยทั่วไปสิ่งมีชีวิตทั้งหมดจะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ สัตว์บางชนิดสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพของภูมิอากาศ และภูมิประเทศเพื่อความอยู่รอด สำหรับมนุษย์ไม่สามารถปรับตัว เช่นนี้ได้ แต่สามารถปรับตัวทางความคิดและการกระทำให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของตนได้ เช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นไปเพื่อความตั้งใจหรือสภาพแวดล้อมก็ได้ พฤกษาเรียน เป็นกงสุลที่มีชีวิตเรื่องอนุญาตตามทะเบียนภายในประเทศในประเทศไทย จากประสบการณ์ที่พ่วงเข้าได้ผ่านพ้นมา ไม่มีอะไรนอกเหนือไปจากทะเบียนที่เว็บรังจันทร์ที่สุดมิได้ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และหมู่ดาวนี้ชีวิตประจำวัน การนับวันฤดูกาลก็ต้องอาศัยธรรมชาติ ดังนั้นศิลปกรรมที่พ่วงเข้าแสดงออกมาซึ่งมีลักษณะ เป็นเพียงเส้นและลายแบบเรขาคณิตเท่านั้น คือ เป็นเส้นตรง ข้าง เส้นโค้ง ข้าง ในท่านองเดียว ก็ศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ ที่ถูกแสดงออกมาในรูปแบบที่แตกต่างกัน ย่อมมีผลมาจากสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศอย่างมากด้วย ในบ้านเมืองที่พัฒนาๆ กัน ประเทศไทย หลังคาของสถาบันตยกรรมก็มิได้ทางอนดึงจันเพื่อรับรักษา แต่มักจะหลังคาปูนซ้ายอุ่นมากเพื่อกันแดดและคุ้มแพนได้ ลักษณะสถาบันตยกรรมแบบใหม่ที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้มิได้มีลักษณะของสถาบันตยกรรมไทยเหลืออยู่เลย ทั้งนี้ เพราะอิทธิพลจากอารยธรรมตะวันตกเข้ามารองรงานลีมลักษณะบ้านไทยอย่างแท้จริงไปบ้านไทยในสมัยโบราณสร้างขึ้นได้อย่างเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศมากที่สุด เช่น บังครัง มักสร้างได้สูง เพื่อบรร徊ษ์ในการเก็บเครื่องใช้ และอีกประการหนึ่ง เพื่อป้องกันน้ำท่วม การแต่งกายของชาวไทยก็แตกต่างจากชาวญี่ปุ่น เมื่อจากสภาพภูมิอากาศ อากาศร้อนอบอ้าว เช่นประเทศไทยคงไม่มีครรแต่งตัวตามแฟชั่นญี่ปุ่น เช่น ไซส์เสื้อ hairy ตัวที่มีสีสันแปลกตาออกไป หรือใช้ผ้าพันคอให้สูเก่าแก่ แต่การใช้ผ้าฝ้ายบาง ๆ ดูจะเหมาะสม กับภูมิอากาศในเมืองไทยมากกว่า

ในการแสดงออกทางรูปแบบของศิลปะ นอกจากให้มีความเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศดังกล่าวมาแล้ว วัสดุที่นำมาใช้ก็มีส่วนที่สำคัญนั้น ๆ ดูอ่อนหวานและสวยงามมากขึ้น เช่น การสลักรูปจากศิลาและคงไม่ได้รายละเอียดและอ่อนหวาน เมื่อหูที่สลักจากหิน ทราย หรือหินปูนในลักษณะเดียวกัน รูปที่สลักจากศิลารายละเอียดปูนปันคงไม่มีความสวยงามเท่ารูปห่อสัมฤทธิ์เป็นแน่ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าลักษณะของพื้นผิวจากวัสดุ

ที่นิ่งมาใช้ชีวันจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ศิลปกรรมเกิดความงามมากน้อยแตกต่างกันไปได้อีกประการหนึ่ง

4. สังคมและระบบการปกครอง สังคมและระบบการปกครองมีส่วนหล่อหลอมศิลปะอยู่ไม่น้อย ในบางยุคการเมืองอาจบังคับศิลปินบางกลุ่มให้เป็นเครื่องมือ หรือบางครั้งศิลปินเกิดมีความคิดด้อยตามความคิดทางการเมืองในสมัยนั้น ๆ ได้ เช่น ถ้าระบบการเมืองที่เป็นอยู่มีลักษณะ เป็นชาตินิยมอย่างรุนแรง หรือศรัทธาต่อระบบสังคมนิยม ศิลปินก็พอยู่ในการสร้างสรรค์ผลงานรับใช้ความคิดเช่นนั้น ก็จะส่งเสริมให้ผู้อ่านและผู้ชมนั้น ๆ สนใจในระบบการเมืองนี้ได้ในสมัยบรรพบุรุษ พระมหาจัตุริย์หรือผู้มีอำนาจจากสนับสนุนก็จะมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการสร้างงานศิลปะ เช่น ในประเทศไทยรัชกาลพระเจ้าพงษ์ เจ้าตนเรือนเลียนนิยมยกย่องศิลปแบบกรีกและโรมันมาก พระองค์ได้โปรดให้สร้างศิลปกรรมตามแบบอย่างกรีกและโรมันขึ้น ในสมัยของพระองค์จึงเกิดเป็นศิลปะยุคคลาสสิกใหม่ (Neo-Classical) ชั้น (1) หรือในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นยุคที่ไทยได้ติดต่อกับตะวันตกมากที่สุด พระองค์ทรงบรรณาธิการที่จะปรับปรุงสถาปัตยกรรม เช่นเดียวกับศิลปะของไทยให้ทัดเทียมกับต่างประเทศ จึงได้รับเอาารยธรรมตะวันตกเข้ามามาก อิทธิพลแห่งแนวความคิดใหม่ทางด้านศิลปะจึงได้ตกมาถึงจิตรกรรมของไทย ชาวไทยรู้จักการเขียนภาพไทยแบบ Perspective (2) ตามแบบศิลปะตะวันตกซึ่งทำให้จิตรกรรมของไทยได้สูญเสียเอกลักษณ์ไปในด้านสถาปัตยกรรมม้านเรือนของไทยก็มีลักษณะ เป็นแบบยุโรปมากขึ้น ดังนั้นจะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและระบบการปกครองมีผลต่อการสร้างสรรค์ศิลปกรรมมากที่เดียว

(1) เทพศิริ สุขะสภा. เรื่องเติม., หน้า 173.

(2) เป็นหลักการในการทำงานศิลปะโดยได้ความรู้จากการชาติในเรื่องของการเห็น ถ้าหากวัตถุ 2 ชิ้น มีขนาดเท่ากันแต่ห่างกัน วัตถุที่เห็นให้ย่อ缩 อยู่ใกล้และวัตถุที่เห็นเล็กย่อ缩 อยู่ไกล ได้นำเอาความรู้นี้มาใช้ในงานจิตรกรรม ดู อานาจ เย็นสนาญ. สอนสวนศิลปะ.

(พระนคร : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว, 2518), คัดจากเชิงอรรถที่ 2, หน้า 35.

กิจกรรมการเรียนที่ 4

เมื่อนักศึกษาอ่านหัวข้อที่ 4 บทที่ 1 และให้นักศึกษาเติมคำลงในช่องว่าง

1. แรงบันดาลใจอย่างหนึ่งที่ทำให้มนุษย์สร้างงานศิลปะคือ _____
2. ในธรรมชาติมีทั้งความงามและ _____
3. เหตุที่กล่าวว่า ธรรมชาติเป็นแม่ของศิลปะ เพราะ _____
4. กระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญต่องานสร้างสรรค์งานศิลปะคือ _____
5. กระบวนการในการสร้างสรรค์งานศิลปะคือ _____
6. การแสดงออกของงานศิลปะของศิลปินนั้นอาจอยู่ในรูปแบบธรรมชาติ โดย _____
7. การแสดงออกของศิลปินอาจถ่ายทอดโดยมาใช้ 3 ประการคือ
 1. _____
 2. _____
 3. _____
8. รูปลักษณะตามธรรมชาติได้แก่ _____
9. รูปลักษณะแบบเรขาคณิตได้แก่ _____
10. รูปลักษณะแบบอิสระได้แก่ _____
11. ในธรรมชาติ สัตว์ที่มีความสวยงามทั้งรูปร่างและสีสันคือ _____
12. สิ่งที่เป็นแรงบันดาลต่องานวิจิตรศิลป์ทั้ง 5 แขนงคือ _____

13. ในสมัยโบราณงานศิลปะถูกสร้างขึ้นมาเพราะ _____
- _____
14. คติความเชื่อในแต่ละศาสนา y อ้มทำให้งานศิลป์แตกต่างกันเพราะ _____
- _____
15. มนุษย์มีความสามารถคือปรับตัวทางความคิดและการกระทำให้เข้ากัน _____
- _____
16. _____ ที่แตกต่างกัน y อ้มทำให้งานศิลปกรรมมีความอ่อนหวานไม่เหมือนกัน
17. ศิลปกรรมของพวกราชาราชเนมักแสดงออกด้วย _____
- _____
18. _____ และ _____ ยอมมีอิทธิพลต่อแบบอย่างสถาปัตยกรรมของ
แต่ละพื้นที่ทำให้แตกต่างกันออกไป
19. รูปสลักหินจากหินรายย่อ้มมีความสวยงามและอ่อนหวานละเอียดมากกว่ารูปสลักจาก
- _____
20. รูปเคารพพระคริอารามเมตไตรยสร้างขึ้นจากความเชื่อทางศาสนา _____
- _____

สรุป

คำว่า "ศิลปะ" มีความหมายที่กว้างขวางนัก โดยมักแตกต่างกันไปตามพื้นฐานของผู้
ให้ความหมาย อาย่างไรก็ได้ การเรียนรู้เรื่องศิลปะนอกจำกัดที่ให้เป็นผู้ที่พิจารณา
งานศิลปะได้อย่างมีเหตุผลแล้ว ยังทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่จะทำสิ่งสวยงาม
จรรโลงใจหรือช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่สุขสบายขึ้น

ศิลปะมิได้สร้างงานศิลปะขึ้นมาโดยลำพัง หากแต่ได้รับแรงบันดาลใจอย่างมากจาก
ความงามและความอับลักษณ์ที่มีในธรรมชาติ ในสมัยโบราณอิทธิพลของธรรมชาติที่มีต่อ¹
งานศิลปะอาจจะมีน้อย ทั้งนี้ เพราะคนโบราณมักสร้างงานศิลปะขึ้นมา เพื่อจุดมุ่งหมาย
แห่งความอุดมสมบูรณ์เมื่อศาสนาเจริญขึ้น ศาสนาที่ได้เป็นแรงบันดาลใจอันใหญ่หลวง
ต่องานสร้างสรรค์ศิลปะทุกแขนง อาย่างไรก็ตีภูมิอากาศ ภูมิประเทศ วัสดุที่นำมาใช้
สังคมและระบบการปกครองที่แตกต่างกัน ยอมมีผลทำให้แบบอย่างและลักษณะของงาน
ศิลปะแตกต่างกันไปด้วย

การประมีนผลท้ายบท

ให้นักศึกษา เลือกคําตอบที่ถูกที่สุดเพียงชื่อเดียว

1. ข้อใดเกี่ยวข้องกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
 1. สุภาพดีแต่งตัวสวยงามตามแบบ大方ทุกวัน
 2. นานีจัดแจกันดอกไม้เป็นรูปพระจันทร์และดวงดาว
 3. สุจริตชอบใส่รองเท้ารัดข้อตามแฟชั่น
 4. มากับนิยมตัดผมทรงบึ่องเท
2. ศิลปกรรมมีความสำคัญ เพราะ
 1. ศิลปินใช้เวลาในการสร้างงานศิลปกรรมนาน
 2. ศิลปกรรมเป็นของเก่าแก่ประมาณค่าไม่ได้
 3. ศิลปกรรมสร้างขึ้นด้วยศิลปะมีอันบำรุงมีต
 4. ศิลปกรรมเป็นวัฒนธรรมของชาติ
3. คุณค่าของสุนทรียภาพ เกิดขึ้นมาจากการ
 1. ศิลปินใช้สีในงานศิลปะได้อย่างกลมกลืน
 2. ศิลปินวาดและลงสีประงไห้อย่าง เป็นระเบียบ
 3. ศิลปินจัดวางโครงสร้างของศิลปะได้อย่างเหมาะสม
 4. ศิลปินจัดวางขนาดลงบนงานศิลปะได้อย่างสมดุลย์
4. วัฒนธรรมอันสูงส่งของบรรพบุรุษในอดีต คือ
 1. วัดพระศรีมหาธาตุ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 2. เจดีย์วัดถู่กุฎ จังหวัดลำพูน
 3. ปราสาทเชาหมเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
 4. ถูกทึ้ง 3 ชื่อ
5. คุณแม่สุภาพนุ่งกระโปรงสีแดงสูง เนื้อเข้า ใส่เสื้อรอบนายบกสีขาว
 1. คุณแม่สุภาพแต่งตัวงามตามวัย
 2. คุณแม่สุภาพแต่งตัวไม่เหมาะสมกับวัย
 3. คุณแม่สุภาพแต่งตัวตามแบบแฟชั่น
 4. คุณแม่สุภาพเป็นคุณแม่ที่แต่งตัวเรียบง่าย

6. ศิลปะในความหมายของศิลปินคือ

1. สร้างสรรค์งานศิลปะด้วยความปราณีต โดยยึดหลักให้เหมือนธรรมชาติที่สุด
2. สร้างสรรค์งานศิลปะตามหลักวิทยาการและใช้เทคนิคในการ เจียนหลักหลาย
3. สร้างสรรค์งานศิลปะอันเป็นนามธรรมที่ได้แรงบันดาลใจจากธรรมชาติ
4. สร้างสรรค์งานศิลปะไม่มีจุดหมาย

7. ศิลปะคืองานลักษณะใด

1. ลอกเลียนแบบจากธรรมชาติ
2. ถ่ายทอดจากความคิดสร้างสรรค์ของศิลปิน
3. ตัดตอนรูปแบบจากธรรมชาติ
4. พยายามเจียนให้เหมือนธรรมชาติที่สุด

8. คุณค่าของศิลปะที่สำคัญมากอีกประการหนึ่งคือ

1. มีคุณค่าทางด้านจิตใจ
2. ให้ความเพลิดเพลินตา
3. เป็นงานประดับสถาปัตยกรรม
4. เมื่อันตัดตอนเอาส่วนหนึ่งของธรรมชาติ เดินไว้ในรูปภาพ

9. ศิลปะในความหมายที่สำคัญสุดของนัก芸術คือ

1. ให้คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์
2. ให้คุณค่าทางด้านจิตใจ
3. ให้ความเพลิดเพลินตา
4. เป็นงานประดับสถาปัตยกรรม

10. ความมีระเบียบทางด้านสุนทรียศาสตร์ อาจเห็นได้จาก

1. ลักษณะต่าง ๆ ของก้อนเมฆที่ล่องลอยไปมา
2. รูปแบบของคลื่นน้ำในแม่น้ำหรือมหาสมุทร
3. สีสันสวยงามของดอกไม้และสัตว์ต่าง ๆ
4. ลายเรขาคณิตที่บรรพบุรุษสร้างสรรค์

11. กระบวนการสำคัญในการสร้างสรรค์งานศิลปะคือ

1. มีรูปแบบสำหรับเป็นแม่แบบ
2. มีแรงบันดาลใจ
3. มีการแสดงออก
4. มีความคิดสร้างสรรค์

12. สิ่งใดที่สามารถให้บทเรียนที่ไม่รู้จักเป็นอย่างต่อศิลปิน

1. รูปแบบของคลื่นน้ำ
2. รูปแบบของเรขาคณิต
3. รูปแบบเมฆแบบต่าง ๆ
4. รูปแบบต่าง ๆ ที่มีในธรรมชาติ

13. ในสมัยโบราณ ศิลปินไม่อาจมีหน้าที่ดังข้อใด

1. เป็นศิลปินอิสระ สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะตามความต้องการของตน
2. มักรับใช้ศาสนา หรือความเชื่อและสร้างสรรค์งานศิลปะ เพื่อสิ่งนั้น ๆ
3. มักสังกัดอยู่ในกลุ่มช่างของราชสำนักและสร้างสรรค์งานศิลปะ เพื่อพระมหากษัตริย์
4. มักรับใช้สังคม และรับบอนการปกครองและสร้างสรรค์งานศิลปะ เพื่อสิ่งนั้น ๆ

14. ในสมัยโบราณเราทราบเรื่องราวเกี่ยวกับพระ เพลี่ได้จาก

1. อิฐ เก่า ๆ ที่ปูพื้นของโบราณสถาน
2. ภาพจิตรกรรมพائบนั้ง
3. พระพุทธรูป
4. ศาสนสถาน

15. เกี่ยวกับความหมายของศิลปะ ข้อใดถูกต้องที่สุด

1. ศิลปะหมายถึงงานที่มีนัยยะสร้างเลียนแบบธรรมชาติ
2. ศิลปะหมายถึงงานที่มีนัยยะคิดสร้างสรรค์จากธรรมชาติ
3. ศิลปะหมายถึงงานศิลปะที่จะต้องมีส่วนช่วยเสริมสร้างจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้น
4. ศิลปะหมายถึงงานศิลปะที่มีแต่ความสวยงาม

16. ศิลปะกินระยะเวลาเนื้อที่คือสิ่งใด

1. บ้านเรือน
2. สารน้ำรูปสีเหลี่ยม
3. ชุดเดินเล่นสีแฉง
4. สวนดอกกุหลาบ

17. ข้อใดเกี่ยวข้องกับศิลปะประยุกต์

1. ก้าวແ xen รูปงู
2. บ้านทรงสเปน
3. ภาพเขียนแบบนามธรรม
4. พระพิมพ์

18. ธรรมชาติมีความสำคัญต่องานศิลปะมากที่สุด

1. ธรรมชาติสามารถให้รูปแบบที่แปลกใหม่อย่างไม่รู้จักหมวดสิ่นกับผู้พบเห็น
2. ธรรมชาติมีความงามจนนับдалใจให้ศิลปินสร้างสรรค์งานศิลปะเข้ามามาก
3. ธรรมชาติมีแต่ความงาม
4. ธรรมชาติมีแต่รูปแบบที่ไม่แน่นอน